



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XXXIII. De injustitia in bonis corporis, & speciatim de occisione suî,
& Innocentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

botem compensavit ; ergo non est certum, quòd illis quid ampliùs ex justitia debeatur , nisi ab hero vi , metu vel fraude fuissent coacti ad laborandum pro iniquo stipendio , vel cogentur ad laborem non conductum , tunc enim illis certa fieret injuria , quam cogens teneretur reparare.

§. Si Petrus tibi debeat 100. ex merce vendita, & ipse illubenter solvat , licitè ab ipso accipis centum mutuo , animo compensandi , & quamvis juratò promittas eos certo die solvere, adhuc poteris uti compensatione ; quia compensatio est reverà solutio, cum per eam remittatur jus æquale debito : si tamen ex-vel implicitè jurasti non compensare , eò quòd Petrus forsàn alià conditione mutuam dare noluerit ; debes stare juramento , quod servandum est, quando-
cunque licitè servari potest ; *Lugo n. 117.*

C A S U S XXXIII.

De injustitia in bonis corporis , &
speciatim de occisione suâ &
Innocentis.

NORCA Virgo per nimias abstinentias vitam abbreviat. 1. 2. Etsi medici dicant pro conservatione vite vinum , maritum , scissionem rupturæ esse necessaria , nihilominùs ea admittere renuit. 3. 4. Se Tyranno offert , imò rogat , ut pro fide orthodoxa occidatur. 5. Peste infectis cum periculo vite inservit. 6. Tempore incendii ex alto se precipitat. 7. In mari constituta , ne in manus hostium incidat , petit à militibus , ut navim in-

cedant. 8. De crimine multum anxia seipsam
judici sistit, & timore tormentorum occulta vera
& falsa fateatur. 9. Ad laqueum condemnata in-
tendebat illum ipsum sibi injicere, & ut citius suf-
focaretur, jejunare. 10. 11. Variis modis inten-
dit se mutilare. 12. Sed à custode carceris di-
missa & impregnata, ne occidatur vel infame-
tur, abortum sub pretextu, quod foetus sit mor-
tuus vel nondum animatus, pharmaco aus immodi-
co saltu causat. 13. 14. 15. 16. 17. Egrotat utitur
opera medici & chirurgi ignoti vel imperiti, aut
medicinis antiquatis. 18. Pro resolut.

QUÆR. I. An aliquando liceat seipsum oc-
cidere vel mutilare?

1. R. I. Nunquam licet seipsum occidere di-
rectè, id est, ex proposito & intentione, ex-
cepto unico casu, quo Deus ipse hoc juberet:
Omnes cum *D. Thom. 2. 2. q. 64. a. 5.* hoc
enim esset contra jus Dei, qui solus habet do-
minium vitæ & necis, contra charitatem pro-
priam, contra bonum generis humani, cujus
individuum tollitur.
2. R. II. Neque licitum est seipsum occidere
indirectè, ponendo scilicet actionem vel omis-
sionem, ex qua prævideatur secutura mors,
nisi gravis hoc agendi vel omittendi causa ex-
cuset, unde deduces.

1. Non peccare Carthusianos, cum in omni
morbo & periculo vi voti carnes respuunt
Dian. p. 1. t. 2. R. 29. ubi excusat omnes, qui
amore virtutis renuunt bibere vinum, vel ede-
re carnes, etsi peritus medicus dicat, sic vitam
ad 10. annos protrahi posse, quia prolongatio
vitæ est incerta, & adest justa causa abstinendi,
imò experientia docet per moderata Jejunia,
absti-

abstinentias & mortificationes vitam potius protrahi, quàm abbreviari; econtrà, qui per indiscretas macerationes vitam notabiliter minuunt, peccant mortaliter, sicut qui vitam infantis minueret animo citiùs eum ad cœlum mittendi. *Pet. Nav. Laym. hic n. 5. Dicaft. d. 10. num. 545.*

2. Peccant peccato homicidii, qui sine gravi causa se probabili vitæ periculo exponunt, veluti funambulones imperiti, duellantes aut venenum sumentes ad experiendam virtutem theatriaci, non sumptâ præviè certâ experienciâ in bruto.

3. Gravissimè peccant, qui per gulam aut intemperantiam sibi vitam abbreviant, periculo podagræ, calculi, thipsis &c. aut alterius gravis morbi exponunt, quod maximè verum est, si intemperantia sit magna & frequens. *Vid. c. 12. n. 2. & 6.* Graviter peccant, qui nolunt se à mortis periculo liberare, quando possunt facili medio, sumendo v. g. in lethali morbo medicinas ordinarias; dico medio facili, nam remedia nimis sumptuosa vel difficilia v. g. scissionem calculi vel rupturæ, abscissionem brachii, tibiæ, &c. nemo pro conservatione vitæ admittere tenetur, ut docet communis cum *Less. L. 2. c. 9. dub. 13. n. 96.* ideòque nec videntur à Superiore etiam religioso præcipi posse, nisi remedium foret certum, & talis homo bono communi necessarius. Similiter excusatur puella, quæ ad videndas & tangendas partes verecundas renuit admittere medicum; quia hæc sunt remedia extraordinaria & sæpè magis difficilia, quàm ipse morbus; unde etiam excusantur, qui pro vita conservanda nolunt ducere

uxorem, patriam vel domicilium cum magno incommodo mutare, &c.

4. Gloriosum est amore Dei pro tuenda fide vel alia virtute se mortis periculo exponere, imò se Tyranno sponte offerre, si id exigat honor Dei & proximi ædificatio, ut constat exemplo plurium SS. Martyrum; secus si id nec Deo gloriosum, nec proximo sit utile, sibi que in fide & charitate non satis firmato periculosum, idè que pessimè agunt, qui temerè idola confringendo, vel in hæreticos declamando, seipos periculo & Ecclesiam majoribus persecutionibus exponunt & adversariis iniquè sæviendi occidendique ansam præbent; multò minùs licet petere vel suadere Tyranno, ut se innocentem pro fide vel republica occidat, hoc enim esset suadere & rogare, quod alter sine peccato facere non potest.

5. Licitum & maximè meritorium est, se amore proximi vitæ periculo exponere, serviendo, invitendo, Sacramenta administrando ægris peste infectis aut alio morbo contagioso laborantibus, item se objiciendo telo vel icui ad servandum Principem, parentem vel personam bono communi necessariam; id enim excusat amor boni communis, & reverentia in Superiores & parentes; an verò vitam proximi liceat præponere vitæ propriæ, ei v. g. in æquali necessitate cedendo panem, vel in naufragio tabulam, vel se supponere in vicem amici injustè occidendi; disputatur in utramque partem probabiliter: *Verjus Tamb. L. 6. c. 1. §. 1. n. 5.* docent id non licere, quia in pari casu ordo charitatis videtur exigere, ut plus diligatur vita propria, quàm aliena. A potiori si
ami-

amicus meus foret justè condemnandus, non possem me ejus loco supponere, esset enim Judicem inducere ad condemnandum innocentem.

6. Ad evitandam mortem crudelissimam à Tyranno minitatum, vel ab incensa domo aut navi imminentem licitè te dimittis in terram vel in aquam cum manifesto vitæ periculo, *Lug. d. 10. sect. 2. n. 50.* quia hoc non est directè se occidere, vel mortem intendere, sed velle minus periculum præ majori aut crudeliori, quin ipsa bruta instinctu naturæ se talibus modis salvare nituntur, inquit *Less. dub. 6.* idque certum esse judico, si sit aliqua spes vitæ per præcipitium conservandæ.

At quid, si ex præcipitio nulla sit spes vitæ, an ad evitandam mortem v. g. crudelissimam ex incendio imminente adhuc liceat se præcipitare?

Pro affirmativa, quam timidè sustinet *Lugo*, est, quòd, quamvis præcipitatio sit certò conjuncta cum morte, tamen illa non intenditur, sed intenditur sola evasio mortis crudelioris, ideòque est tantum occidere se indirectè, quod ex gravissima causa licet; *Prob. à pari*, quamvis transfossio iniqui transgressoris foret conjuncta cum certa ejus morte, quia tamen non intenditur, sed sola vitæ propriæ conservatio, ideò ejusmodi transfossio tanquam homicidium indirectum est licita, ergo & præcipitatio, etsi certò conjuncta cum morte propria.

Pro negativa est, 1. Si Tyrannus minetur excidium urbi, nisi Petrum Innocentem è turri sinè spe vitæ præcipites, non licet præcipitare, quia esset directè occidere Innocentem, ergo nec te ipsum metu exustionis. 2. Metu incendii vel ut dolores ignis non sentias, non potes te

sclopeto trajicere, guttur præsecare, ergo nec è turri dejicere, si enim guttur præsecare sit directè se occidere, cur non se præcipitare, cum utrumque, ut supponitur, sit ex se & infallibiliter cum morte conjunctum? Responderi tamen posset *ad 1. N. C.* Tyrannus intendit per præcipationem Petri mortem innocentis, ergo, si in hoc ejus petitioni satisfacias, directè occidis innocentem; aliud est, si Tyrannus te incluserit ad mortem crudelissimam, vel eam expectes ab igne imminente, & tu spontè te è turri dimittas, tunc enim nec tu, nec Tyrannus præcipationem intendit ut medium ad mortem, sed ut medium mortem qualitercunque evadendi; *Ad 2.* similiter *N. C.* Qui sibi guttur præscindit, ut non sentiat dolores incendii, intendit immediatè ipsam mortem, ut medium non sentiendi dolores ignis, præcipitans verò intendit evadere mortem diriolem, etsi cum periculo novæ mortis, quam vellet non sequi. Nec obstat: quòd præcipitatio sit infallibiliter conjuncta cum morte, nam trajectio injusti aggressoris etiam est infallibiliter cum ejus morte conjuncta, nec propterea dicor directè intendere ejus mortem, sed solam vitæ propriæ conservationem.

8. 7. *Less. n. 32. Dicast. n. 583.* non improbabiler excusant militem, qui ad evertendam turrim vel monumentum hostile incendit pulverem tormentarium, etsi prævideat se in momento opprimendum; item eum, qui incendit naves, ne cum magno Reipublicæ damno in manus hostiles deveniant, etsi ipse vel sit simul exurendus, vel saltem in mari submergendus. Rationem dant: quia est causa gravissima ejus-

ejusmodi actionem ponendi, & mors sequitur indirectè præter intentionem; sicut si in turri hostili sciantur existere personæ innocentes certò interimendæ, adhuc eam licebit incendere, vel in eam tormenta dirigere, quia illarum mors non intenditur. Exemplum exhibet S. Script. in Samson, qui, ut multos hostium sterneret, columnas ædificii subvertit, cum inevitabili propriæ vitæ jactura.

8. Reus potest seipsum offerre judici ad pœnam capitalem, & ab eo petere, ut eum dignâ mortis pœnâ puniat, hoc enim non est seipsum occidere, sed petere, ut Judex exerceat actum justitiæ, quod potest & plerumque facere tenetur. *Lugo n. 38.*

9. Non peccat reus, qui ad declinandam gravissimam torturam fatetur crimen occultum verum, secus si falsum, quia tunc mentitur & inducit judicem, ut ignoranter occidat Innocentem. *Molin. d. 37.*

10. Justè condemnatus ad mortem famis non tenetur admittere panem occultè oblatum, neque fugere, etsi possit, sed potest amore justitiæ publicæ mortem permittere; si verò esset injustè condemnandus, teneretur panem admittere & fugere, si posset; quia non est causa mortem iniquam permittendi, excipe casum martyrii, quando honor Dei & fidei permissionem mortis exigat. *Tamb. §. 2. n. 6.*

11. Etsi reus justè condemnatus seipsum è mandato judicis probabiliter occidere possit sumendo v. g. venenum, incidendo sibi venam, è scala se dejiciendo, gladio vel sclopeto trahendo, &c. Quia id non facit autoritate propriâ, sed judicis, cujus ministrum agit *Tolet.*

Hann. de just. n. 613. tamen certum est ad hoc non teneri, quia nimis durum & crudele est hominem suū ipsius esse carnificem, imò nec potest, si Judex non mandet; ideòque strangulandus peccat, si jejuset, ut citius suffocetur, quia occideret se autoritate propriā: potest tamen omnia facere, quæ implicitè mandantur, ut genuflectere ad excipiendum ictum, scalam vel rogam ascendere, &c.

Dices cum Lugo, nemo potest respectu suū exercere actum justitiæ, cum justitia essentialiter sit ad alterum; sed occidere reum est actus justitiæ, scilicet vindicativæ, ergo. 2. Judex non potest seipsum judicare, ergo nec reus seipsum occidere. 3. Vel Judex justè mandat reo se occidere, vel injustè, si primum, reus erit obligatus obedire, & per consequens se occidere, quod est contra communem, si secundum, obedire non poterit.

R. Ad 1. dist. punire reum est actus justitiæ inter Judicem & Rempublicam, cui Judex ex quasi contractu obligatur C. inter reum & seipsum N. ideòque reus seipsum jussu Judicis occidens non respectu suū, sed respectu Reipublicæ exercet actum justitiæ. *Ad 2. N. C.* Judex debet esse Superior reo judicato, nemo autem potest esse Superior respectu suū. *Ad 3.* Judex ob causas id justè imperare potest, sed & reus ob nimiam difficultatem justè excusatur.

12. *R. III.* Neque licitum est se mutilare, aut membrum abscindere, nisi id necessarium foret ad conservationem totius. Quia homo non est suorum membrorum absolutè Dominus, sed solum conservator & custos, recta autem ratio dicat, quòd ritè custodiat, qui mavult amittere par-

partem, quàm totum; & pereunte toto pariter periret pars. Unde deduces.

1. Licitè abscinditur pes gangrænâ vel alio malo periculosè infectus. Item manu ad palum alligatus, potest illam sibi abscindere, si aliàs esset igne consumendus, à bestia devorandus, aut à Tyranno necandus. *Steph. Lugo n. 21. & 22.* Potest etiam quis alius tibi hoc facere cum tuo consensu. *Hurt. Diana.* At nunquid idem licebit, si justè es ad mortem condemnandus?
q. Affirm. Quia reus non tenetur expectare mortem, ergo pro conservando toto individuo licitè abscindit sibi membrum.

2. Non licet se vel alium castrare ad conservandam castitatem, vel sedandas tentationes, quia ad id sunt alia media. *S. Thom. 2. 2. q. 65. a. 1.* Ex eadem ratione non licet sibi amputare nasum vel eruere oculum, ad impediendum stuprum vel turpem amorem. Et ubi quidam Sancti id fecisse leguntur, egerunt ex speciali Dei instinctu.

3. Peccant parentes, qui filios etiam consentientes castrari faciunt, ut sint aptiores ad cantum, ut serviant Principi, &c.

QUÆR. II. An aliquando liceat occidere Innocentem? 13

q. I. Nunquam id licet directè, seu ex proposito sive autoritate publica sive privata; *infontem ac justum non interficies. Exod. 23. v. 7.* Ratio est, quia solus Deus est vitæ humanæ Dominus, contra cujus jus peccat homo vel res publica aliquem innocenter sine mandato divino occidens. Unde non licet occidere obsides, etsi eorum Principales non servent fidem; neque licet Magistratui occidere Petrum innocen-
tem,

tem, etsi Tyrannus toti urbi minetur excidium, potest tamen Magistratus jubere Petro, ut pro communi bono se Tyranno sistat, & si nolit eundem tradere in pœnam inobedentiæ.

Dices: Licet abscindere membrum etiam sanum de corpore, ut servetur totum corpus; ergo & civem de communitate, ut servetur communitas. *Confirmatur*, pro bono communi potest civis exponi manifesto vitæ periculo, ergo & occidi. *R. N. C.* Unum membrum corporale in esse & vivere dependet à physico influxu alterius, non autem civis à cive, sed quilibet, sicut habet esse adæquatè distinctum ab altero, sic & jus distinctum in suam vitam. *Ad Confirm. R. 1. Retorq.* Civis pro necessitate communi obligatur se vitæ periculo exponere, si jubeatur; ergo obligatur etiam seipsum occidere; quod nemo dicit. *R. 2. N. C.* mandare, ut cives pro conservanda communitate se vitæ periculo exponant, spectat ad potestatem gubernativam, quam constat esse penes Rempublicam, occidere verò est actus dominii in vitam hominis, quod soli Deo competit, vel homini de ejus permissione, quam certum est non dedisse, sed contra prohibuisse.

An verò Judex occidere possit eum, qui publicè probatus est nocens, etsi privatâ scientiâ sciat esse innocentem, in utramque partem disputatur; affirmant *D. Thom. q. 67. a. 2. Cajet. Bannes, Valent.* sed ex ratione probabiliùs negant *Less. Nav. Sylv. q. 67. a. 2. Lugo d. 37.* quia hoc esset directè occidere innocentem; nam sententia Judicis directè præcipit mortem, quam & ipsa executio directè infert. *Nec dicas,* quòd Judex directè tantùm intendat servare ordinem

ordinem

dinem juris ; nam *contra est* : quod non detur ordo juris contra jus naturale , sed jus naturale vetat occidi Innocentem , ergo. Deinde ad minas Tyranni projicere in aquas infantem , est directè occidere , etsi projiciens intendat conservationem urbis , & ordo juris , quem intendit Judex , est propter bonum communitalis ; ergo si pro ipsa communitate servanda non liceat occidere Innocentem , minùs id licebit ad servandum juris ordinem.

§. II. Neque licitum est indirectè Innocentem occidere , hoc est agere aliquid , ex quo præter intentionem mors Innocentis sequatur , nisi ex causa gravissima. Unde resolves seqq. 14.

1. Si iniquum aggressorem aliter fugere non possis , quàm in via angusta conculcando Innocentem vel occidendo infantem , quo aggressor pro scuto utitur , non peccas ; quia non intendis mortem Innocentis , sed solam vitæ propriæ defensionem. *Less, Lug. Tamb. L. c.*

2. Nullo casu nequidem ad evitandam mortem vel extremam infamiam licet in se vel in alio directè procurare abortum , sive fœtus sit animatus , sive inanimatus , ut nunc certum est ex propos. 34. damnata ab Innoc. XI. *licet procurare abortum ante animationem fœtus , ne puella deprehensa gravida occidatur aut infametur. Ratio est* : vel enim fœtus est animatus , & jam homo in corpore & anima occiditur ; vel non est animatus , & directè destruitur duplex semina & inchoata generatio ; sicut ergo nullo casu directè licet destruere unum semen per pollutionem , sic multominùs semen duplex per abortum ; quandonam autem fœtus animetur est incertum , plerique medici censent fœtum masculinum animari

mari circa diem à conceptione 30. vel 40. fœmineum verò circa diem 60. vel 80. qui concurrit ad abortum fœtus animati, excommunicationem & irregularitatem incurrit. Si fœtus certò sit mortuus & matri noxius, indubiè expelli potest; quia non ampliùs habet rationem fœtus, sed humoris noxii.

16. 3. Gravissimè peccat mulier, si immodico labore, saltu vel intemperantiâ fœtui noceat, etsi hoc non intendat, sed solùm prævideat: ad servandam tamen vitam vel sanitatem, si aliud medium non suppetat, potest licitè adhibere medicinam de se non ordinatam ad expulsionem fœtus, v. g. balneum, sectionem venæ, etsi per accidens etiam sequatur occisio fœtus animati, quia si talis medicina non sumatur, periclitatur vita matris & simul infantis; si autem medicina aliter non conduceret ad sanitatem, quàm expellendo fœtum, non liceret sumere, quia directè intenderetur expulsio fœtus tanquam medium necessarium ad sanitatem, quod est intrinsecè malum. *Lugo n. 132.*

17. 4. Ad evitandam infamiam vel mortem ab extrinsecò inferendam, nequidem licitum est uti medicinâ, quæ indirectè tendit ad expulsionem fœtus; *Ratio est*, quia talis medicina non prodest ad impediendam infamiam vel mortem ab extrinsecò inferendam, nisi quatenus occidit vel expellit fœtum; ergo qui illam sumit, directè intendit expulsionem fœtus, quia directè intendit medium evitandi mortem vel infamiam, quale medium hic non est sumptio medicinæ, utpote de se nihil conducentis ad mortem vel infamiam evitandam, uti supponitur, sed expulsio fœtus, quam proinde sumens medicinam

nam

nam directè intendit, qui enim vult finem, vult & media. Nec dicas: si in via angusta conculco innocentem ad fugiendum injustum aggressorem, quem aliter fugere non possum, conculcatio sumitur ut medium me salvandi, & tamen directè non intenditur juxta dicta sup. n. 14. Ergo nec in casu præsentis directè intenditur expulsio fœtus. R. Enim N. in eam partem antecedentis. Ut medium me salvandi assumitur fuga, quòd autem hæc fiat conculcando Innocentem, per accidens est, & à me non intenditur, sicut à medico non intenditur debilitas, quæ conjungitur cum sectione, quam medicus assumit ut medium recuperandi sanitatem. Contra hucusque dicta

Dices 1. Saltem licebit directè expellere fœtum inanimatum, si ex eo mors matri imminet, quia talis fœtus est aggressor vitæ; sicut ergo possum occidere furiosum, qui vitam aggreditur, sic & fœtum expellere; si enim ex tali causa liceat interimere hominem jam generatum, cur non & fœtum expellere, qui est tantum inchoata generatio.

2. Pro conservatione totius licet abscindere partem vel membrum etiam sanum, ut si pede vel manu ligatus atrocem mortem ab imminente igne, hoste vel fera aliter effugere non possis; atqui fœtus est pars uteri, ergo.

3. Pereunte matre certò peribit fœtus, ergo præstat expulsio fœtu conservare matrem, quam utrumque perire.

R. Argumentum nimium ideòque nihil probare; probat enim licere expulsionem fœtus etiam animati, item pollutionem & expulsionem veri seminis humani, si ex ejus nimietate
timea-

timeatur mors, quia tunc semen aggreditur vitam: dicendum igitur, sicut nullo casu licita est directè quæsitâ pollutio, eò quòd ob nimiam ejus delectationem & hominum in eam propensionem homines parùm de generanda prole curarent, hâc delectatione contenti, non sinè speciei humanæ detrimento; sic à potiori intrinsecè mala est foetus expulsio; si enim hæc aliquo casu liceret, majus esset periculum & confidentia fornicandi, à quo aliàs absterrere solet timor prolis partûsque futuri.

In forma *Ad 1. N. C.* directè expellere foetum est intrinsecè malum ob rationem datam, non verò occidere aggressorem vitæ.

Ad 2. Pariter dicam licitum esse expellere semen, quia magis est pars hominis, quàm foetus; itaque *N. C. disp.* est, quòd membrum corporis unicè & principaliter sit ad bonum totius, ideòque pro conservando toto licitè abscinditur, foetus principaliter à natura non intenditur propter matrem, sed propter speciei humanæ propagationem.

Ad 3. Dico iterum probari licere directam effusionem seminis veri, sed periculosi, quia mortuo individuo etiam semen peribit; sicut igitur non licet conservare individuum per effusionem veri seminis, sic nec matrem per expulsionem foetus.

18. QUÆR. III. Quid hìc notandum circa Medicos, Chirurgos, Pharmacopæos, Infirmarios? &c. R. Seqq.

I. Omnes hi peccant contra præceptum: *Non occides*, si ex culpabili ignorantia, negligentia, avaritia, &c. causa sunt, quòd infirmus citiùs moriatur, aut morbus ejus notabiliter ingravescat,

scat, vel diu prolongetur, aut infirmum horum periculo exponant. Ideòque medici & chirurgi, quamdiu non habent sufficientem scientiam & experientiam, peccant gravissimè, si ex se sinè consilio & assistentia peritorum medicinas præscribant, implentes bursam pecuniis & cœmeteria mortuis. Idem tenet de iis, qui artem quidem callent, sed magis phantasiam sui capitis, quàm regulas artis sequuntur, aut in casu arduo consilia peritorum vel negligunt vel respuunt.

2. Aromatarii & Pharmacopolæ præter furtum etiam se reos homicidii faciunt, si corruptas aut inutiles species vendendo infirmo graviter noceant, vel mortem accelerando, vel non impediendo, vel reconvalescentiam retardando. Huiusmodi verò Medicos, Chirurgos, Pharmacopæos non solum teneri ad omne damnum per suam imperitiam aut medicinas inutiles causatum, sed & restituere debere pretium pro opera & medicina acceptum, docent *Caramuel, Henno* & alii; quod certum videtur respectu eorum, qui ignari & bonâ fide eorum ope & medicinâ usi sunt, secùs de iis, qui temerè & scienter iis utuntur, nam tales quoad restitutionem damni & pretii videntur suo juri renunciâsse, quamvis juri ad vitam & sanitatem renunciare non potuerint.

3. Similiter peccant contra propriam vitam, qui ex parsimonia, avaritia vel experiundi causa utuntur medicinis vel medicis ignotis & suspectis, dum alios habere possunt; quia sinè causa vitam & sanitatem gravi exponunt periculo, ut per se patet.

Z

CASUS

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.